

Porównanie rekomendacji w sprawie praworządności w Polsce (4. rekomendacja) ogłoszonej przez Komisję Europejską 20 grudnia 2017 roku z propozycjami nowelizacji ustaw zaproponowanych przez rząd Polski.

Co zalecała Komisja Europejska w rekomendacji z 20.12.2017 dot. praworządności w Polsce (4. rekomendacja)?	Co zaproponował Polski rząd?	Analiza
a) nie stosować obniżonego wieku emerytalnego do sędziów Sądu Najwyższego	Nic	Nowelizacja ustawy o Sądzie Najwyższym uchwalona w grudniu 2017r. obniżyła wiek emerytalny sędziów Sądu Najwyższego z 70 do 65 lat. Sędzia, który chciałby pozostać na stanowisku po skończeniu 65 lat musi uzyskać zgodę Prezydenta. Nowelizacja ustawy o Sądzie Najwyższym weszła w życie 3 kwietnia 2018r. Zmusi ona 40% obecnych sędziów, w tym I Prezes, to przejścia w stan spoczynku do lipca 2018r.
- zrezygnować z dyskrejonalnego uprawnienia Prezydenta do przedłużania sędziom Sądu najwyższego czasu orzekania	Brak znaczących zmian. Nowelizacja przyjęta 12 kwietnia 2018r. przez Sejm pozwala Prezydentowi zasięgać opinii Krajowej Rady Sądownictwa (KRS), zanim podejmie on decyzję o przedłużeniu czasu orzekania sędziom, którzy ukończyli 65 lat.	Ta zmiana jest strukturalnie nieznacząca. Zgodnie z nowelizacją ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, obecna Rada została wybrana przez Parlament. Składa się z osób wybranych w procesie, który nie spełnia wymogów niezależności sądownictwa i jest niezgodny z polską Konstytucją.
- zrezygnować z procedury skargi nadzwyczajnej	Nic	Nowelizacja ustawy o Sądzie Najwyższym weszła w życie 3 kwietnia 2018r. M.in. upoważnia ona nową Izbę Nadzwyczajną Sądu Najwyższego do wznawiania, przez trzy lata od wejścia w życie

		<p>nowelizacji, każdego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, które uprawomocniło się po 17 października 1997r. (Art.115.1). Może do tego dojść bez zgody i wiedzy stron.</p> <p>Obecna ustawa o Sądzie Najwyższym zawiera również przepisy pozwalające na wznowienie, na wniosek Ministra Sprawiedliwości, postępowań dyscyplinarnych przeciwko sędziom (art.124.1)</p> <p>Te rozwiązania podważają zasadę pewności prawa.</p>
(b) zapewnić że ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa zostanie zmieniona w ten sposób, by nie zakończono kadencji członków KRS	Nic	<p>Kadencja 13 sędziów członków KRS zakończyła się 6 marca 2018r.</p>
... i nowe zasady powoływania powinny zostać anulowane w celu zapewnienia wyboru sędziów przez środowisko sędziowskie	Nic	<p>Zgodnie z nowelizacją ustawy o KRS, która weszła w życie 17 stycznia 2018r. Parlament może powołać 15 sędziów członków KRS. Jednak polska Konstytucja wprost ogranicza liczbę członków KRS wyznaczanych przez Parlament do 6-u.</p> <p>5 marca 2018r., Parlament – a nie samorządowy organ sędziowski – wybrał nowych członków KRS, spośród których 8-u okazało się nowymi prezesami i vice-prezesami sądów powołanymi przez ministra sprawiedliwości w sierpniu 2018r.</p> <p>Niezależność samej KRS została zatem już podważona. Budzi to obawy co do zdolności KRS do gwarantowania niezawisłości sędziów, w tym zdolności kwestionowania decyzji ministra sprawiedliwości odnoszących się do wymiaru sprawiedliwości i sędziów.</p>
(c) Powstrzymać się od działań i oświadczeń publicznych, które mogłyby podważyć w dalszym stopniu	Nic	<p>Minister sprawiedliwości i inni politycy partii rządzącej rutynowo komentują w mediach sprawy</p>

<p>prawowitość SN, sądów powszechnych, sędziów (zbiorowo lub indywidualnie) albo sądownictwa jako całości</p>		<p>poszczególnych sędziów oraz orzeczenia sądowe. Amnesty International udokumentowała przypadki sędziów, w których politycy partii rządzącej komentowali pracę sędziów i wyrażali opinie o ich „niewłaściwości”.</p>
<p>(d) przywrócić niezależność i prawowitość TK jako strażnika polskiej Konstytucji poprzez zapewnienie, że jego sędziowie, prezes oraz vice-prezesa są prawidłowo wybrani i powołani.</p>	<p>Nic</p>	<p>W rezultacie odmowy przez Prezydenta powołania wybranych wcześniej sędziów i forsowania przez Parlament wybrany w październiku 2015 powołania na istniejące stanowiska nowych sędziów, rząd już przejął kontrolę nad TK. Przełożyło się to na orzeczenia, które już wpłynęły na prawa człowieka w Polsce. Na przykład, w marcu 2017 r. TK stwierdził, że nadawanie priorytetu określonej typowi zgromadzeń jest zgodne z Konstytucją, co otworzyło drogę do zakazywania (poprzez zarządzenia wydawane przez administrację rządową w Warszawie) wszelkich innych zgromadzeń podczas comiesięcznych zgromadzeń prorządowych. Praktyka blankietowych zakazów i dyskryminacja w traktowaniu pewnych typów zgromadzeń nie są zgodne z międzynarodowym prawem gwarantującym prawa człowieka. Fundacja Helsińska - organizacja pozarządowa - udokumentowała szereg innych spraw w samym tylko 2017r., w których TK nie stanął po stronie gwarancji przewidzianych w polskiej Konstytucji i polskich zobowiązań z zakresu praw człowieka.</p>
<p>(f) zapewnić, że ustawa o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury zostanie uchylona i zmieniona tak, aby zapewnić zgodność z Konstytucją i europejskimi</p>	<p>Nic</p>	<p>Zgodnie z ustawą o KSSiP, która weszła w życie w czerwcu 2017r., asesory są uprawnieni do samodzielnego orzekania w sądach rejonowych na</p>

<p>standardami niezależności sądownictwa</p>		<p>czas określony przez 4 lata. Budzi to obawy, ponieważ asesory nie podlegają tej samej procedurze powoływania co zwykli sędziowie. Procedura dla zwykłych sędziów obejmuje pełne zaopiniowanie kandydata przez KRS. Z kolei nowi asesory na podstawie tej ustawy będą powoływani przez ministra sprawiedliwości, a KRS będzie uprawniona jedynie do wniesienia sprzeciwu wobec danej kandydatury w ciągu 30 dni.</p>
<p>g) Zapewnić, że ustawa o ustroju sądów powszechnych zostanie uchylona lub zmieniona tak, aby zapewnić zgodność z Konstytucją i europejskimi standardami niezależności sądownictwa, a konkretnie Komisja w szczególności zaleca:</p> <ul style="list-style-type: none"> - usunięcie nowego reżimu stanu spoczynku odnoszącego się do sędziów sądów powszechnych, w tym dyskrecjonalnego uprawnienia ministra sprawiedliwości do przedłużania ich orzekania; 	<p>Nowelizacja przyjęta przez Sejm 12 kwietnia 2018r. wprowadziła ten sam wiek przejścia w stan spoczynku dla kobiet i mężczyzn na poziomie 65 lat, z tym, że kobietom zapewniono możliwość przejścia w stan spoczynku w wieku 60 lat na własny wniosek (art.1.4 zmieniający art. 69). Dodatkowo nowelizacja odbiera ministrowi sprawiedliwości uprawnienie do zatwierdzania przedłużania czasu orzekania sędziemu, który osiągnął wiek przejścia w stan spoczynku i oddaje to uprawnienie KRS</p>	<p>Dyskryminujące postanowienie wprowadzające różny wiek przejścia w stan spoczynku dla kobiet i mężczyzn, odpowiednio 65 i 70 lat, weszło w życie w październiku 2017r. i pozostaje w mocy. Kwietniowa nowelizacja ustawy o USP nie zmienia sytuacji sędziów – kobiet, które musiały przejść w stan spoczynku w okresie od października 2017r.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - usunięcie dyskrecjonalnego uprawnienia ministra sprawiedliwości do powoływania i odwoływania prezesów sądów i doprowadzenie do zgodności z tym zalecaniem decyzji już podjętych 	<p>Zgodnie z nowelizacją przyjętą przez Sejm 12 kwietnia 2018r., minister sprawiedliwości, będący jednocześnie Prokuratorem Generalnym, będzie zobowiązany przed odwołaniem prezesa lub vice-prezesa sądu zasięgać opinii kolegium sądu, a</p>	<p>Ta propozycja jest jedynie powrotem do stanu sprzed reformy z 2017r. i przychodzi zbyt późno, by wywrzeć oczekiwany efekt. Minister sprawiedliwości już odwołał 131 prezesów i vice - prezesów spośród 377 prezesów sądów powszechnych w Polsce. Co więcej niezależność KRS już została podważona i jest wysoce</p>

	<p>przypadku jego negatywnej opinii także opinii KRS (art. 27.2-5)</p>	<p>nieprawdopodobne, by ten organ kwestionował jakiegokolwiek decyzje ministra sprawiedliwości w zakresie odwołań. Brak jest jakiegokolwiek nadzoru sądowego nad decyzją ministra sprawiedliwości o odwołaniu prezesów lub vice - prezesów sądów powszechnych. KRS będzie w stanie zablokować taką decyzję ministra sprawiedliwości jedynie większością 2/3 głosów (art. 27.5a)</p>
<p>(g) zapewnić, że wszelkie reformy są podejmowane z poszanowaniem zasad praworządności i europejskimi standardami niezależności sądownictwa oraz są przygotowywane w ścisłej współpracy ze środowiskiem sędziowskim i wszystkimi zainteresowanymi stronami</p>	<p>Nowelizacja przyjęta 12 kwietnia 2018r. nie odpowiada we właściwy sposób na „poważne ryzyko naruszenia” przez polski rząd wartości chronionych Art. 2 TEU¹</p>	<p>Nawet jeśli ta nowelizacja zostanie przyjęta przez Senat i wejdzie w życie, Polska wciąż będzie naruszać swoje zobowiązania międzynarodowe dotyczące rządów prawa w zakresie niezależności sądownictwa i ochrony praw człowieka, w tym prawa do rzetelnego procesu.</p>

¹ Art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej stanowi, że: „Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne Państwom Członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn.”.